Осіння пітьма, вітер шибає поміж хатами, скавулить, як пес, то виє серед лісу враз з голодним вовком. З бідняцьких могилок летить зів’яле листя, хлипає по пустирях, б’є мене в серце, з дерев падуть сльози.

Стає передо мною селянський бесідник, так як бачив я його ще хлопцем, коли вирвався з класу, сховав книжки в пазуху і побіг на посольський звіт.

Багато бесідників сказало своє слово і воно вмерло відразу.

З товпи висувається низький мужик, припер палицю до стіни, висякався в кут поза себе і каже:

— Пустіть мене, най виджу людей.

Зглядаються і видять на нім полатану кожушину, ходаки, під пахою рукавиці і шапка.

Він стає на градус, а предсідник, грубий панок, каже:

— Говоріть скоро, татуню, бо ми вже зголодніли, пора на обід.

Селянин зачав.

— Я, Гриць Запаринюк з Волчковець коло Рогатин, прийшов сюди, до Станіслава, пішки, бо голоден я правди, волі і світла. Не тішить мене ясне сонце, бо бачу темноту, не дає мені спокою ніч, бо журба сон відбирає.

Витягнув з пазухи печені бульби, поклав на долоні і показував на них пальцем правої руки.

— Оце наш хліб, хто голоден, хай не цурається його, а нам покаже дорогу, куди маємо йти. Нехай не грає нами, як мертвими картами, на те, щоб йому було добре, лиш як сумлінний ткач, що гідно пускає човником по основах, веде нас до правди і світла. Не треба нам панів, бо ми чорноробучий народ бідаків-халупників, а треба гідних, сердешніх братів, щоб вміли дослухатися, як наше серце терпить і гірко плаче. Наставляємо груди під шандармські багнети, посилаємо наших синів під кулі, але бажаємо, щоб бодай внукам було краще жити, ніж нам…

Серед осінньої пітьми, коли вітер струшує сльози з дерев, а чорна земля крізь сон зітхає і стогне, стає передо мною той неграмотний мандрівник, селянин-бесідник, приятель Франка, Павлика, Мартовича, Черемшини і Стефаника — дід Гриць…

1909